

Broj predmeta: 05-000196/18
Broj akta: 01.11-1161DS -024/19
Datum, 25. 7. 2019. godine
Mjesto, Brčko

Na temelju članka 52. Statuta Brčko distrikta Bosne i Hercegovine – pročišćeni tekst („Službeni glasnik Brčko distrikta BiH“, broj 2/10), članka 10. i članka 11. stavka (2) Zakona o Vladi Brčko distrikta Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Brčko distrikta BiH“, broj: 22/18 – pročišćeni tekst, 49/18, 08/19 i 10/19), a u svezi s projektom Misije OESS-a u BiH „Prevencija i borba protiv incidenata motiviranih predrasudama i mržnjom“, a čiji je sudionik Brčko distrikt BiH, na prijedlog Odjela za stručne i administrativne poslove, broj predmeta: 05-000196/18 od 24. 5. 2019. godine, Vlada Brčko distrikta BiH na četvrtom nastavku 63. redovite sjednice održanom 24. srpnja 2019. godine d o n o s i

ODLUKU O USVAJANJU AKCIJSKOG PLANA 2 ZA JAČANJE KOHEZIJE U ZAJEDNICI BRČKO DISTRIKTA BiH KAO ODGOVORA NA INCIDENTE MOTIVIRANE PREDRASUDAMA I MRŽNJOM 2019. – 2021.

Članak 1.

Usvaja se Akcijski plan 2 za jačanje kohezije u zajednici Brčko distrikta BiH kao odgovor na incidente motivirane predrasudama i mržnjom za razdoblje 2019. – 2021. godine, koji je izradila Radna skupina imenovana Odlukom gradonačelnika Brčko distrikta BiH, broj: 05-000196/18, broj akta: 01.1-1141SM-0004/18 od 27. 4. 2018. godine, u skladu s preporukama Misije OESS-a o strukturi, zadaćama i obvezama iste.

Članak 2.

Sastavni dio ove Odluke je Akcijski plan 2 za jačanje kohezije u zajednici Brčko distrikta BiH kao odgovor na incidente motivirane predrasudama i mržnjom za razdoblje 2019. – 2021. godine.

Članak 3.

Po usvajanju ove Odluke Vlada će osigurati adekvatnu promidžbu Akcijskog plana u zajednici putem medija, prezentacija, sastanaka i objavom na mrežnoj stranici Vlade, a kako proizlazi iz samog Akcijskog plana.

Članak 4.

Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja i objavit će se u „Službenom glasniku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine“.

DOSTAVITI:

1. Članovima Vlade Brčko distrikta BiH
2. Odjelu za stručne i administrativne poslove
3. Direkciji za financije Brčko distrikta BiH
4. Kabinetu gradonačelnika
5. Pravobraniteljstvu Brčko distrikta BiH
6. Tajniku Vlade Brčko distrikta BiH
7. Uredu za upravljanje javnom imovinom
8. Uredu koordinatora Brčko distrikta BiH u Vijeću ministara Bosne i Hercegovine
9. Sektoru za opće poslove i strateško planiranje
10. Policiji Brčko distrikta BiH
11. Javnom poduzeću „Putevi Brčko“ d. o. o, Brčko distrikt BiH
12. Javnom poduzeću „Komunalno Brčko“ d. o. o, Brčko distrikt BiH
13. Osnovnom sudu Brčko distrikta BiH
14. Tužiteljstvu Brčko distrikta BiH
15. Vjerskim zajednicama u Brčko distriktu BiH
16. „Službenom glasniku Brčko distrikta BiH“
17. Pismohrani.

GRADONAČELNIK

mr. sc. Siniša Milić

Akcioni plan II za jačanje kohezije u zajednici Brčko distrikta BiH kao odgovor na incidente motivisane predrasudama i mržnjom 2019-2021

1. Uvod i kontekst

Koncem 2013. godine Brčko distrikt Bosne i Hercegovine opredijelio se da sudjeluje u projektu koji je inicirala Misija OESS-a u BiH pod nazivom „*Prevenција i borba protiv incidenata motiviranih predrasudama i mržnjom*“, a koji ima za cilj izradu i donošenje akcijskog plana kojim će se uspostaviti adekvatni mehanizmi odgovora/reakcije lokalne zajednice na pojavu incidenata motiviranih predrasudama te identificirati programi/aktivnosti za prevenciju istih. Izradom i usvajanjem *Akcijskog plana za jačanje kohezije zajednice Brčko distrikta BiH* Brčko distrikt BiH potvrđuje svoju posvećenost jačanju vrijednosti na kojima počiva kroz pružanje potpore kako postojećim tako i novim i inovativnim programima koji će djelovati preventivno na incidente motivirane predrasudama i mržnjom, ali isto tako uspostaviti i mehanizme reakcije kojima će se poslati poruka netolerancije prema svim oblicima i manifestacijama mržnje i diskriminacije kojima se mogu narušiti načela tolerancije, suživota, uzajamnog povjerenja i poštovanja svih zajednica i skupina koje žive na prostoru Brčko distrikta Bosne i Hercegovine. Mržnja i predrasude potiču neprijateljstvo i netoleranciju dok u isto vrijeme šire i produbljuju razdor između etničkih, vjerskih ili manjinskih skupina i mogu utjecati na pojavu ekstremizma i radikalizma u lokalnoj zajednici.

Brčko distrikt Bosne i Hercegovine, kao i u mnogim drugim oblastima života i rada, primjer je za druge sredine, te usvajanjem ovakvog dokumenta šalje pozitivnu poruku kako svojim građanima tako i drugim sredinama u Bosni i Hercegovini da slijede njegov primjer. Svrha donošenja ovoga dokumenta jeste ciljano preventivno djelovanje u pravcu suzbijanja incidenata motiviranih predrasudama kako oni ne bi eskalirali u kaznena djela počinjena iz mržnje.

Projekt „*Prevenција i borba protiv incidenata motiviranih predrasudama*“ nastao je kao rezultat preporuka izdvojenih iz izvještaja Misije OESS-a u BiH iz 2012. godine nazvanog „*Borba protiv kaznenih djela počinjenih iz mržnje*“, a koje se tiču uloge lokalnih zajednica i civilnog društva u prevenciji i borbi protiv incidenata motiviranih predrasudama i mržnjom. Preporuke se, između ostalog, odnose na sljedeće:

- potrebno je intenzivirati javnu i odgovarajuću osudu incidenata motiviranih predrasudama kao i pravodobnu i adekvatnu reakciju tijela vlasti
- potrebno je pružiti aktivnu potporu radu organizacija civilnog društva na prevenciji i poboljšanju odgovora na kaznena djela počinjena iz mržnje.

U 2013. godini Misija OESS-a u BiH osmislila je projekt s ciljem da se unaprijedi: (I) odgovor javnih dužnosnika i lokalnih vlasti i (II) prevencija incidenata motiviranih predrasudama podržavajući ulogu civilnog društva u tom procesu. Predstavnici Brčko distrikta BiH priključili su

se implementaciji ovoga projekta i opredijelili da u partnerstvu s civilnim društvom usvoje sveobuhvatan pristup prema prevenciji i borbi protiv incidenata motiviranih predrasudama.

Vlada Brčko distrikta je izradila i 2015. godine usvojila Akcijski plan I za jačanje kohezije u zajednici Brčko distrikta BiH kao odgovor na incidente motivirane predrasudama. Nakon uspješno provedenog niza mjera iz Akcijskog plana, a imajući u vidu da je u međuvremenu razdoblje za njegovu provedbu završeno, Vlada je na inicijativu Misije OEES-a u BiH odlučila izraditi novi, trogodišnji Akcijski plan II (u daljnjem tekstu: Akcijski plan).

2. Opći cilj dokumenta

Akcijskim planom namjerava se unaprijediti opći okvir za jačanje društvene kohezije u zajednici Brčko distrikta BiH utemeljene na načelima zajedničkih vrijednosti, prava, odgovornosti i mogućnosti svih žena i muškaraca te prevenciji incidenata i kaznenih djela koji mogu nastati motivirani mržnjom i predrasudama. To podrazumijeva utvrđivanje prioritetnih oblasti djelovanja, ciljeva i utvrđenih mjera te sustavan nadzor nad njihovom provedbom.

3. Prioritetni ciljevi

Akcijski plan ističe kako će Vlada Brčko distrikta BiH uključujući druge relevantne aktere u zajednici raditi zajedno na unaprjeđenju društvene kohezije kroz promjene u odnosu na sljedeće ključne prioritete:

1. jačanje neformalnog obrazovanja mladih i
2. očuvanje zajedničkih vrijednosti u zajednici.

3.1 Jačanje neformalnog obrazovanja mladih

Kada je u pitanju preventivno djelovanje na incidente motivirane predrasudama i mržnjom, Radna skupina je smatrala da su od posebne važnosti edukacija i rad s mladim ljudima imajući u vidu višekulturni kontekst Brčko distrikta BiH. Također je razmatrana i činjenica da su mladi ljudi veoma prisutni na društvenim mrežama na kojima svakodnevno mogu biti izloženi govoru mržnje. Edukativne aktivnosti realizirane putem različitih razina odgojno-obrazovnih institucija vrlo su bitan čimbenik u jačanju individualnosti svakog pojedinca, ali i društva u cjelini. Pored toga, važnu ulogu u čitavom procesu stjecanja znanja čine i *neformalni vidovi obrazovanja* koji mladim ljudima također otvaraju mogućnosti za jačanje vlastitih kapaciteta, upoznavanje drugih kultura te za razvitak specifičnih vještina u interakciji s drugim mladim ljudima. Znači, edukaciju možemo smatrati kao kamen temeljac generalne prevencije i učinkovitim sredstvom podizanja svijesti javnosti s ciljem odgovora na uzroke incidenata u zajednici. Postoji uvjerenje da je veoma bitno da mladi što je moguće ranije imaju priliku prakticirati društvene stavove i ponašanja, saznati o sebi i drugima i razviti nenasilne odgovore na konflikt. Mogućnosti za uključivanje mladih osoba u istraživanje raznolikosti oko sebe na otvoren, iskren i kreativan način dok uče o uzrocima i učincima predrasuda može im pomoći da se razvijaju u osobe koje poštuju pravičnost i nenasilje.

3.2. Očuvanje zajedničkih vrijednosti u zajednici

Sprječavanje vandalskog ispisivanja grafita s posebnim osvrtom na grafite motivirane predrasudama

Područje vandalskog pisanja grafita upućuje na potrebu sustavnog i sveobuhvatnog djelovanja na razini zajednice te potrebu za aktivnim sudjelovanjem svih strana koje su pogođene problemom pisanja ovih grafita. Grafiti uništavaju i oštećuju imovinu i smanjuju njenu vrijednost, nepovoljno utječu na atraktivnost grada te djeluju ohrabrujuće na devijantno ponašanje adolescenata. Vrlo često oni šalju poruke mržnje i netolerancije i utječu na stvaranje osjećaja nesigurnosti i straha kod pripadnika određene skupine u lokalnoj zajednici. U Brčko distriktu BiH pojavljivali su se grafiti s porukama mržnje i raznim simbolima na vjerskim objektima, grobljima i prometnim znacima. Pored toga, veliki broj stambenih zgrada već je godinama prekriven raznim grafitima. S tim u vezi neophodno je da se u Brčko distriktu BiH inicira donošenje strategije urbane sigurnosti grada, a jednim od načela te strategije da se predvidi i poboljšanje kvalitete javnih površina i komunalne

urednosti Brčko distrikta BiH. Neophodno je donijeti mjere za sprječavanje vandalskog ispisivanja grafita na području Brčko distrikta BiH s posebnim osvrtom na grafite čije poruke jasno oslikavaju predrasudu kao motiv. Ovim bi se između ostalog ostvarili i ciljevi usmjereni kako na zaštitu od grafita tako i na prevenciju širenja poruka mržnje i netolerancije putem grafita.

Unaprjeđenje međukulturalnog razumijevanja u lokalnoj zajednici

Kultura igra značajnu ulogu u društvu te zajednica treba štititi kulturnu raznolikost koristeći je kao temelji za društveni razvitak. Međukulturalno razumijevanje, tolerancija i prihvaćanje drugih i drugačijih ključ su za društvenu povezanost u Brčko distriktu BiH. Zbog toga se ovaj Akcijski plan bavi kulturom tretirajući je kao segment od važnog društvenog značaja koji nudi prostor za interakciju i suradnju različitih kultura i pogleda na svijet te samim tim i razumijevanje različitosti. Opća politika Brčko distrikta BiH za razdoblje 2016. – 2020. godine, koju je usvojila Skupština Brčko distrikta BiH, podrazumijeva poticanje međusobnog razumijevanja, kulturne raznolikosti i zaštitu različitosti kulturnog izražavanja. Imajući u vidu nacionalnu i kulturnu raznolikost Brčko distrikta BiH postoje svi preduvjeti za njeno njegovanje.

4. Pravni okvir

U Brčko distriktu BiH postoji pravni okvir koji izravno ili neizravno regulira oblast jačanja društvene kohezije i borbe protiv kaznenih djela i incidenata motiviranih mržnjom i predrasudama. To su:

- Kazneni zakon Brčko distrikta BiH
- Zakon o javnom redu i miru Brčko distrikta BiH
- Zakon o obrazovanju u osnovnim i srednjim školama Brčko distrikta BiH
- Zakon o mladima Brčko distrikta BiH
- Zakon o volontiranju Brčko distrikta BiH
- Zakon o udrugama i fondacijama Brčko distrikta BiH
- Zakon o sportu Brčko distrikta BiH.

Također, postoje i druge odredbe i prakse koje doprinose jačanju društvene kohezije:

- Statut Brčko distrikta BiH
- Deklaracija o osudi govora mržnje Skupštine Brčko distrikta BiH
- Opća politika Brčko distrikta BiH za razdoblje 2016. – 2020. godine
- Akcijski plan za jačanje kohezije u zajednici Brčko distrikta BiH
- Akcijski plan za poboljšanje položaja žena i unaprjeđenje rodne ravnopravnosti u Brčko distriktu BiH
- Javni poziv za financiranje projekata udruga građana i nevladinih organizacija
- Protokol u slučaju pojave incidenata motiviranih predrasudama i mržnjom
- praksa Policije Brčko distrikta BiH da u najkraćem roku uklanja uvredljive grafite s javnih mjesta.

5. Metodologija izrade dokumenta

Akcijskim planom predviđene su konkretne mjere i aktivnosti neophodne za realizaciju ciljeva, rokovi, odgovorni subjekti i resursi za realizaciju. Također su definirani i pokazatelji ispunjenosti aktivnosti na temelju kojih će se pratiti stupanj njihove realizacije. Radna skupina također predlaže imenovanje tima za praćenje koji će pratiti provedbu Akcijskog plana.

Rukovodeći se smjernicama Misije OEES-a u Bosni i Hercegovini o metodologiji izrade akcijskog plana za jačanje kohezije u zajednici gradonačelnik Brčko distrikta BiH je 27. 4. 2018. godine imenovao radnu skupinu u skladu s preporukama Misije o strukturi, zadaćama i obvezama iste u sljedećem sastavu:

1. Srđan Kisić, predsjedavajući, viši stručni suradnik za Omladinski centar, Pododjel za potporu mjesnim zajednicama, nevladinim organizacijama i udrugama građana

2. Anica Radić-Savić, voditeljica Pododjela za potporu mjesnim zajednicama, nevladinim organizacijama i udrugama građana
3. Zvonimir Marić, Pododjel za turizam, kulturu i sport
4. Perica Ivanek, pedagog, JU Poljoprivredna i medicinska škola
5. Boško Magazin, pomoćnik komandira za sprječavanje i suzbijanje kriminaliteta u Jedinici opće Policije Brčko distrikta BiH
6. Aleksandar Mihajlović, protojerej stavrofor, paroh potočarski u Potočarima, SPC
7. Miodrag Đurić, član pastoralnog vijeća u Vrhbosanskoj nadbiskupiji, Brčanski dekanat
8. Sabahudin Ravkić, tajnik Medžlisa Islamske zajednice Brčko
9. Toma Matanović, predstavnik Mjesne zajednice Dubrave
10. Emira Zečić, predstavnica Mjesne zajednice Maoča
11. Damjan Dundžić, predstavnik Mjesne zajednice Ilička
12. Miloš Popić, Koalicija NVO „Promoviraj pozitivno“
13. Asmir Husić, Koalicija NVO „Promoviraj pozitivno“.

Radna skupina imala je zadaću:

1. razmotriti informacije u svezi s prirodom postojećih tenzija u zajednici kao i incidenata motiviranih predrasudama – njihova rasprostranjenost, karakteristike, obrasci ponavljanja:
 - a. mapirati tenzije u zajednici – događaji, skupine, inicijative ili mjesta koja uzrokuju incidente ili su izvori stalnih tenzija između zajednica
 - b. mapirati čimbenike koji doprinose koheziji zajednice – događaji, skupine, inicijative ili mjesta koja povezuju zajednice i promoviraju tolerantnost i razumijevanje;
2. razmotriti i procijeniti postojeće pristupe prema tenzijama u zajednici i potpori koheziji – protokoli, procedure, mehanizmi, tijela i projekti
3. provesti konzultacije u zajednici da bi se dobilo stajalište građana o stavcima 1. i 2. s posebnim naglaskom na marginalizirane zajednice
4. na osnovu mapiranja (zadaca 1), procjene (zadaca 2) i konzultacija (zadaca 3) predložiti poboljšanja i inovacije u postojećim pristupima
5. predložiti nacrt akcijskog plana lokalne uprave za koheziju zajednice s ciljem sprječavanja kaznenih djela počinjenih iz mržnje kroz pravodoban i učinkovit odgovor na tenzije i incidente motivirane predrasudama u zajednici.

Radna skupina je u sklopu svojih zadataka razmatrala stavove građana o incidentima motiviranim predrasudama dobivene putem anketiranja. Rezultati ove ankete su, između ostalog, poslužili Radnoj skupini u procesu analiziranja i identificiranja problema i rješenja za izradu Akcijskog plana. Također, Radna skupina je razmatrala statističke podatke kao i podatke o prirodi incidenata i kaznenih djela dostavljene od strane Policije Brčko distrikta BiH, koji su također poslužili kao pokazatelji za izradu analize stanja te mapiranje prirode incidenata. Radna skupina sastajala se redovito, barem jednom mjesečno, te je na bazi diskusije, razmjene iskustava i informacija izradila Akcijski plan za jačanje kohezije zajednice Brčko distrikta BiH kao odgovor na incidente motivirane predrasudama.

6. ANALIZA STANJA

6.1. Terminologija i definicije

Radi boljeg razumijevanja oblasti koje će ovaj dokument tretirati, navedene su definicije kaznenog djela i incidenta motiviranog mržnjom i predrasudama te se pojašnjava zašto je važno da se ovim pitanjem bavi i lokalna zajednica čak i u situacijama kada ovakve pojave nisu toliko česte, kao što je to slučaj u Brčko distriktu BiH.

Incident motiviran mržnjom je incident ili djelo počinjeno iz predrasude koje nema element kaznenog djela zato što kazneno djelo nije dokazano ili zato što djelo nije propisano kaznenim zakonom određene države. Dakle, i incidenti motivirani mržnjom kao i kaznena djela motivirana mržnjom motivirani su predrasudama, ali incidenti počinjeni iz mržnje ne moraju imati elemente kaznenog djela, ali oni često prethode, prate ili pružaju kontekst za kaznena djela počinjena iz mržnje. S obzirom na to da incidenti motivirani mržnjom mogu biti uvod u ozbiljnija kaznena

djela, evidentiranje incidenata također može biti korisno za dokazivanje konteksta uznemiravanja te može služiti kao dokaz eskalacije obrazaca nasilja.

Kaznena djela počinjena iz mržnje jesu kaznena djela počinjena s osnovnim motivom netolerancije ili predrasude protiv određene skupine u društvu. Oni imaju za cilj ne samo individuu kao žrtvu, nego cijelu skupinu kojoj on ili ona pripadaju i koju predstavljaju; oni šalju jaku poruku netolerancije prema toj skupini izjavljujući da oni nisu dobrodošli u toj zajednici.

Kohezija zajednice predstavlja kapacitet društva da osigura blagostanje za sve svoje članove, upravljajući razlikama i podjelama, a minimizirajući disparitete i izbjegavajući marginalizaciju. Društvena kohezija suštinski je uvjet za demokratsku sigurnost i održivi razvitak. Podijeljena i nejednaka društva nisu samo nepravedna, nego ne mogu jamčiti dugoročnu stabilnost.

Kaznena djela i incidenti motivirani mržnjom imaju snažniji utjecaj na žrtve nego „obična“ kaznena djela. Ona šalju poruku cijeloj zajednici kojoj ta žrtva pripada. Poruka je da se tim zajednicama uskraćuje pravo da budu dio društva. Stoga je ključno da tijela vlasti u suradnji s civilnim društvom usvoje sveobuhvatan pristup prevenciji i borbi protiv incidenata motiviranih predrasadama, što podrazumijeva izgradnju i jačanje međusobnog razumijevanja, tolerancije i jedinstva kroz različite izvanpravne i izvansudske mjere. Brčko distrikt BiH kao odgovorna zajednica koja se bori protiv svih oblika predrasuda i diskriminacije ovim dokumentom jača načela na kojima počiva te usvajanjem ovoga Akcijskog plana šalje jasnu poruku svojim građanima.

6.2. Mapiranje problema

6.2.1. Statistički podatci i priroda incidenata u Brčko distriktu BiH

Prema statističkim podatcima dobivenima iz Policije Brčko distrikta BiH evidentno je da je broj ovakvih djela u Brčko distriktu BiH mali.

Djelujući u sektoru borbe protiv govora mržnje 2015. godine Policija je u više navrata postupala prema prijavama građana i osobnim zapažanjima policijskih službenika a u svezi s pisanjem prijetećih ili uvredljivih komentara putem interneta usmjerenima k pojedincima ili skupinama na nacionalnim ili vjerskim osnovama. U istraživanju navedenih događaja zbog odgovarajućih kaznenopravnih ograničenja nije utvrđeno postojanje elemenata nekog od kaznenih djela. Izvršitelji također nisu mogli biti procesuirani u prekršajnom smislu jer prema trenutnom zakonodavstvu internet ne predstavlja javno mjesto.

Istraga evidentiranog kaznenog djela izazivanja nacionalne, rasne i vjerske mržnje i netrpeljivosti 2016. godine okončana je podnošenjem izvješća Tužiteljstvu Brčko distrikta BiH protiv jedne osobe zbog osnova sumnje da je počinjeno navedeno kazneno djelo.

Kaznena djela	2015.	2016.	2017.	2018.
Izazivanje nacionalne, rasne i vjerske mržnje i netrpeljivosti	0	1	0	0

Prekršaj	2015.	2016.	2017.	2018.
Vrijeđanje – članak 9. Zakona o JRiM	3	0	2	3

Priroda identificiranih slučajeva:

- Vrijeđanje iz članka 9. Zakona o JRiM (Tko na javnom mjestu govorom, pisanjem, isticanjem obavijesti ili oglasa ili na drugi način vrijeđa ili omalovažava patriotska, nacionalna, vjerska, moralna ili osjećanja rasne pripadnosti građana...)

Iz izvješća je vidljivo da se mržnja i predrasude u većini slučajeva manifestiraju verbalnim vrijeđanjem i govorom mržnje na internetu.

Od izuzetne je važnosti da Policija Brčko distrikta BiH kontinuirano vodi statistiku o incidentima motivisanim predrasudama i krivičnim djelima počinjenim iz mržnje, što bi omogućilo lokalnim vlastima i organizacijama civilnog društva lakše uočavanje trendova i obezbijedilo identifikovanje i sprovođenje ciljanih preventivnih aktivnosti usmjerenih na potencijalne izvore tenzija i konflikata u zajednici.

Također je u medijima bilo vidljivo nekoliko slučajeva ispisivanja uvredljivih grafita i simbola na raznim površinama u gradu ili na prometnim znacima.

6.2.2. Stavovi građana o pitanju incidenata motiviranih predrasudama

U Brčko distriktu BiH funkcioniše neformalna mreža „Promoviraj pozitivno“, koja je tijekom ljeta 2018. godine provela anketiranje građana u sklopu svojih redovitih aktivnosti koje je poslužilo kao pokazatelj stavova građana prema incidentima motiviranim predrasudama. Također su ostali članovi Radne skupine, svatko u svojoj oblasti rada i djelovanja, izvršili anketiranje jednog dijela građana. S obzirom na mali uzorak od 140 ispitanika/ca rezultati ankete mogu se promatrati isključivo kao indikator stavova građana prema incidentima motiviranim predrasudama.

Anketa je pokazala da skoro 90 % ispitanika smatra da se incidenti motivirani predrasudama i mržnjom dešavaju u Brčkom, dok je 77 % njih svjedočilo takvim incidentima te da njih 63 % smatra da je od iznimne važnosti da lokalna zajednica poduzima konkretne mjere na prevenciji i borbi protiv incidenata motiviranih predrasudama. U prilog tome govori i činjenica da se 95 % ispitanika izjasnilo da podržava izradu Akcijskog plana za jačanje kohezije u Brčko distriktu BiH. Prema odgovorima ispitanika predrasude u Brčko distriktu BiH najčešće se očituju govorom mržnje na internetu (41 %) i uvredljivim grafitima (27 %), dok 31 % njih smatra da se dešavaju i na sportskim događajima. Kao najučinkovitije oblike borbe protiv incidenata izdvojili su radionice za mlade i antidiskriminacijske festivale (29 %), javne kampanje koje promoviraju različitost i toleranciju putem uličnih akcija i društvenih mreža (29 %) te osudu incidenata od strane javnih dužnosnika (42 %).

(*Na pitanja je bilo moguće dati više odgovora.)

Treba napomenuti da je starosna dob ispitanika bila sljedeća:

18 – 35 godina – 42 %

35 – 50 godina – 42 %

50 + godina – 16 %

Na upitnik je odgovorilo 45 % žena i 55 % muškaraca.

(*Na pitanja je bilo moguće dati više odgovora.)

6.2.3. Akteri u zajednici koji se trebaju baviti prevencijom i borbom protiv incidenata motiviranih predrasudama

Rezultati provedene ankete također su pokazali da građani smatraju da bi se policija i pravosudne institucije najviše trebali baviti ovim pitanjem (22 %), Vlada 21 %, organizacije civilnog društva 18 %, vjerske zajednice 13 %, mjesne zajednice 10 % i mediji 16 %.

Rezultati ankete su potvrdili da građani posjeduju visok nivo osjetljivosti i razvijenu svijest o potrebi uspostavljanja adekvatnog odgovora lokalne zajednice na pojavu incidenata motivisanih predrasudama i mržnjom. Veliku podršku ispitanika dobile su aktivnosti koje promovišu toleranciju i različitost, te javna osuda od strane javnih zvaničnika, kao efikasni oblici borbe protiv incidenata motivisanih predrasudama i mržnjom.

6.2.4. Identificirani problemi

Radna skupina je analizirajući podatke Policije Brčko distrikta BiH o prirodi incidenata i kaznenih djela motiviranih predrasudama i rezultate ankete te metodom diskusije na sastancima Radne skupine o potencijalnim uzrocima konflikta i tenzija u zajednici došla do generalnih zaključaka o uzrocima problema, te je na temelju tih identificiranih problema načinila preporuke i oblasti djelovanja za prevenciju i borbu protiv incidenata motiviranih predrasudama. Neki od identificiranih problema su sljedeći:

Ukorišten sistem stereotipa o drugima i drugačijima

Problematična politička retorika

Negativan uticaj društva, slabog finansijskog i socijalnog statusa porodice na mladu populaciju

Kriza porodice i porodičnih vrijednosti zbog učestalih razvoda brakova u Brčkom i njihov uticaj na mladu populaciju

Ispoljavanje mržnje preko društvenih mreža

Nizak nivo upoznatosti mladih sa posljedicama govora mržnje na internetu i društvenim mrežama

Ispisivanja uvredljivih grafita i natpisa uvredljivog sadržaja

Nedovoljno poznavanje zakonskih odredaba, odnosno, zakonskih posljedica koje takvo ponašanje sa sobom nosi

Nizak nivo izvještavanja o pozitivnim primjerima i aktivnostima koje promovišu toleranciju u medijima

6.2.5. Odgovor tijela lokalne vlasti na incidente i kaznena djela počinjena iz predrasuda

Primjeren odgovor i osuda tijela vlasti i vladinih dužnosnika ključna je komponenta u učinkovitoj borbi protiv incidenata. Izostanak javne osude ili raspirujuća reakcija šalju poruku da su takva kaznena djela prihvatljiva i beznačajna. Protivno tome, odlučan i odgovarajući odgovor dužnosnika šalje poruku potpore pojedinačnim žrtvama i pogođenim zajednicama te jača osjećaj sigurnosti javnosti. Cilj javne osude incidenata počinjenih iz predrasuda jesu prevencija i ograničavanje mogućih širih posljedica takvih incidenata. Odgovorom se treba staviti naglasak na osudu danog djela i svakog drugog djela ili incidenta slične prirode i treba se naglasiti jednakost građana bez obzira na njihovu nacionalnu pripadnost, etnicitet, spol, socijalni status ili bilo koju drugu osobnost.

Kao rezultat implementacije prethodnog Akcijskog plana Vlada je izradila i usvojila *Protokol o postupanju u slučaju incidenta motiviranog predrasudama*, čime je osiguran mehanizam tijelima vlasti za adekvatnu i pravodobnu osudu incidenata. Također, Skupština Brčko distrikta BiH je usvojila *Deklaraciju o osudi govora mržnje*, kojom se pozivaju institucije, nositelji javnih funkcija, mediji i organizacije civilnog društva da, između ostalog, spriječe svaki govor mržnje, a relevantne institucije da ga sankcioniraju.

Pored osude tijela vlasti mogu primijeniti i druge dobre prakse koje se već provode u BiH kao učinkovit oblik reakcije zajednice na pojavu incidenata motiviranih predrasudama. To mogu biti npr. uklanjanje uvredljivih grafita, promidžba projekata kroz koje će se učenici odnosno mladi educirati o kaznenim djelima počinjenima iz mržnje, održavanje manifestacija kojima se promovira kultura različitosti itd.

Policija Brčko distrikta BiH je uspostavila dobru praksu uklanjanja uvredljivih grafita odmah nakon što se oni uoče kao efikasan oblik reakcije zajednice na incidente motivisane predrasudama. Međutim, Brčko distrikt BiH bi ubuduće mogao unaprijediti ovu praksu uspostavljanjem sistematskog mehanizma za praćenje i uklanjanje grafita.

7. PLAN PREVENCIJE

Pored značaja koji ima javna i odgovarajuća osuda kaznenih djela počinjenih iz mržnje, od ključne je važnosti da tijela vlasti u suradnji s civilnim društvom usvoje sveobuhvatan pristup prevenciji i borbi protiv incidenata motiviranih predrasudama. Edukacija se smatra kamenom temeljcem generalne prevencije te učinkovitim sredstvom podizanja svijesti javnosti s ciljem odgovora na uzroke incidenata u zajednici. Stoga se i ponuđena rješenja u ovom Akcijskom planu najviše baziraju na edukativne aktivnosti koje su usmjerene prema različitim identificiranim ciljnim skupinama uz preporuke za uspostavu alata odnosno mehanizama za odgovor zajednice na incidente motivirane predrasudama.

Bitno je naglasiti da u Brčko distriktu BiH postoji veliki broj organizacija civilnog društva koje bi mogle imati ključnu ulogu u borbi i prevenciji incidenata motiviranih predrasudama. Potrebno je da ove organizacije u suradnji s tijelima vlasti grade svoje kapacitete. Lokalna tijela vlasti kroz pružanje institucionalne potpore kao i nevladin sektor, kao što je to slučaj u nekim sredinama koje imaju organizacije ovog profila, također se trebaju baviti i pružanjem odnosno osiguravanjem adekvatne potpore žrtvama ovakvih incidenata.

Nadalje, vjerske zajednice igraju važnu ulogu u konstrukciji pojedinačnih i kolektivnih identiteta, pa stoga mogu imati veliki utjecaj na jačanje društvene kohezije i na kreiranje stavova građana prema drugima u okruženju u kojem žive.

7.1. Prevencija i odgovor zajednice

Kontinuirano i precizno vođenje statistike od strane Policije Brčko distrikta BiH o incidentima i krivičnim djelima počinjenim iz predrasuda i mržnje, što bi omogućilo uočavanje trendova i obezbijedilo identifikovanje i provođenje ciljanih preventivnih aktivnosti usmjerenih na potencijalne izvore tenzija i konflikata u zajednici;

Uspostavljanje efikasnije saradnje između relevantnih institucija lokalne vlasti i nevladinog sektora po pitanju prevencije i izvještavanja o incidentima motivisanim predrasudama i mržnjom;

Kontinuirana osuda incidenata koji sadrže elemente mržnje i predrasuda od strane lokalnih vlasti;

Uspostavljanje sistematskog mehanizma za uklanjanje uvredljivih grafita;

Pružanje kontinuirane podrške projektima nevladinih organizacija koji imaju za cilj promovisanje tolerancije, različitosti i koji utiču na razbijanje predrasuda o drugima i drugačijima;

Pružanje kontinuirane podrške projektima kojima će se promovisati kulturne različitosti;

Pružanje podrške projektima koji imaju za cilj podizanje svijesti o krivičnim djelima i incidentima motivisanim predrasudama, izgradnji kapaciteta organizacija da se bave praćenjem i prijavljivanjem incidenata, preventivnim djelovanjem na suzbijanju konflikata u zajednici te pružanju podrške žrtvama;

Afirmisanje pozitivnih priča i primjera iz lokalne zajednica u medijima;

Pružanje podrške projektima putem kojih će se učenici/mladi edukovati o incidentima motivisanim predrasudama, posljedicama korišćenja neprimjerenog govora na društvenim mrežama i internetu, te učiti o toleranciji i predrasudama;

8. Implementacija

Za realizaciju Akcijskog plana za jačanje društvene kohezije u zajednici Brčko distrikta BiH za razdoblje od 2019. do 2021. godine bit će zaduženi svi nositelji mjera i aktivnosti predviđeni Akcijskim planom. Financijska sredstva osigurat će se proračunom Brčko distrikta BiH na način da će institucije i tijela uprave Brčko distrikta BiH nositelji aktivnosti Akcijskog plana prilikom planiranja svojih godišnjih sredstava planirati i sredstva potrebna za realizaciju mjera iz Akcijskog plana za svaku godinu pojedinačno.

Zatim, organizacije civilnog društva će putem javnog poziva za prijedloge sufinansiranja projekata udruga građana koji objavljuje Vlada Brčko distrikta BiH aplicirati za financiranje aktivnosti iz Akcijskog plana, a u skladu s postojećim i važećim procedurama.

Nakon usvajanja ovog Akcijskog plana od strane Vlade Brčko distrikta BiH, a s ciljem njegove potpune provedbe, gradonačelnik će imenovati tim za praćenje njegove provedbe. Institucije i tijela uprave Brčko distrikta BiH nositelji mjera obvezni su izvještavati tim za praćenje o realizaciji mjera i aktivnosti iz Akcijskog plana. Tim za praćenje izvještavat će Vladu Brčko distrikta BiH o realizaciji mjera i aktivnosti Akcijskog plana na kraju svake kalendarske godine.

Po usvajanju dokumenta Vlada Brčko distrikta BiH osigurat će njegovu adekvatnu promoidžbu u zajednici putem medija, prezentacija, sastanaka i objavom na njenoj mrežnoj stranici.

**AKCIJSKI PLAN II ZA JAČANJE KOHEZIJE U ZAJEDNICI BRČKO DISTRIKTA BiH
2019. – 2021. GODINE**

Cilj 1. Uspostava tima za praćenje realizacije Akcijskog plana 2019. – 2021. u Brčko distriktu BiH			
Aktivnost	Nositelj aktivnosti	Indikatori za mjerenje uspjeha	Rok
1.1. Uspostava tima za koordinaciju i praćenje realizacije Akcijskog plana	Gradonačelnik	Odluka gradonačelnika o formiranju tima za praćenje	Do 60 dana nakon usvajanja dokumenta
1.2. Izrada i usvajanje poslovnika o radu tima za praćenje	Tim za praćenje	Izrađen poslovnik o radu	Do 60 dana nakon usvajanja dokumenta
1.3. Praćenje i periodično izvještavanje gradonačelnika	Tim za praćenje	Periodična izvješća s prijedlogom zaključaka	Po potrebi, najmanje jednom godišnje
Cilj 2. Jačanje obrazovanja mladih kroz suradnju obrazovnih institucija, javnih institucija i organizacija civilnog društva			
Aktivnost	Nositelj aktivnosti	Indikatori za mjerenje uspjeha	Rok
2.1. Jačanje odgojne komponente odgojno-obrazovnog rada u svrhu jačanja temeljnih ljudskih vrijednosti, međukulturnog odgoja, obrazovanja za ljudska prava i obrazovanja za (demokracija) građanstvo	Odjel za obrazovanje, Pedagoška institucija	Donesen plan aktivnosti	Do kraja 2019.
2.2. Intenziviranje suradnje obrazovnih institucija i roditelja kroz zajedničko sudjelovanje u obilježavanju određenih blagdana, praznika i važnih datuma i aktivnije sudjelovanje roditelja u kreiranju aktivnosti u školi	Odjel za obrazovanje, Pedagoška institucija	Zajedničko obilježavanje 3 bitna datuma, održane minimalno 2 tematske sesije na roditeljskim sastancima godišnje, izvješće o provedenim aktivnostima	Kontinuirano svake godine
2.3. Planirati zajedničke aktivnosti učenika svih osnovnih škola kroz promociju školskog sporta, kulturno-zabavnih i edukativnih djelatnosti u godišnjem programu rada škola i pratiti kroz izvješće o realizaciji GPR-a	Odjel za obrazovanje, Pedagoška institucija	Aktivnosti isplanirane u GPR-u, održano natjecanje iz dva sporta, održana jedna zajednička predstava, jedan zajednički posjet nekoj instituciji (npr. Policiji), izvješće o provedenim aktivnostima	Kontinuirano svake godine
2.4. Održavanje maturalnog plesa srednjoškolaca radi potpore zajedničkim aktivnostima mladih i njihovih roditelja	Odjel za obrazovanje, Pedagoška institucija	Održan maturalni ples, izvješće o provedenoj aktivnostima	Kontinuirano svake godine

<p>2.5. Educiranje mladih o predrasudama i stereotipima kao i zakonodavstvu koje regulira oblast kaznenih dijela počinjenih iz predrasuda s ciljem prevencije incidenata motiviranih predrasudama</p>	<p>Odjel za obrazovanje, Pedagoška institucija u suradnji s OCD-om Tužiteljstvo, sudstvo, Policija</p>	<p>Održana minimalno jedna radionica godišnje u školi, izvješće o provedenim aktivnostima</p>	<p>Kontinuirano svake godine</p>
<p>2.6. Edukacija o posljedicama korištenja neprimjerenog govora i govora mržnje na društvenim mrežama</p>	<p>Odjel za obrazovanje, Pedagoška institucija u suradnji s Policijom, OCD</p>	<p>Održana jedna radionica godišnje po školi, izvješće o provedenim aktivnostima</p>	<p>Kontinuirano svake godine</p>
<p>2.7. Obilježavanje Međunarodnog dana kulturnih raznolikosti s ciljem dizanja svijesti o potrebi uzajamnog uvažavanja i poštovanja</p>	<p>Odjel za obrazovanje, Pedagoška institucija u suradnji s OCD-om</p>	<p>Održano minimalno 10 manifestacija po školama po mogućnosti uz sudjelovanje školskih sekcija, izvješće o provedenim aktivnostima</p>	<p>Kontinuirano svake godine</p>
<p>2.8. Obilježavanje Međunarodnog dana tolerancije s ciljem promidžbe načela tolerancije</p>	<p>Odjel za obrazovanje, Pedagoška institucija u suradnji s OCD-om</p>	<p>Održano minimalno 10 manifestacija po školama po mogućnosti uz sudjelovanje školskih sekcija, izvješće o provedenim aktivnostima</p>	<p>Kontinuirano svake godine</p>
<p>2.9. Uključivanje mladih iz marginaliziranih skupina stanovništva u sportske i kulturne aktivnosti s njihovim vršnjacima</p>	<p>Odjel za obrazovanje, Pedagoška institucija u suradnji s OCD-om</p>	<p>Održane minimalno 3 aktivnosti godišnje, izvješće o provedenim aktivnostima</p>	<p>Kontinuirano svake godine</p>
<p>2.10. Promidžba volontiranja s ciljem većeg uključenja mladih u ovaj proces</p>	<p>OCD</p>	<p>Minimalno jedna prezentacija ili događaj održan na ovu temu godišnje, izvješće o provedenim aktivnostima</p>	<p>Kontinuirano svake godine</p>

Cilj 3. Sprječavanje vandalskog ispisivanja grafita na javnim i privatnim objektima na području Brčko distrikta BiH s posebnim osvrtom na grafite koji su motivirani predrasudama**Mjera 1. Stvaranje institucionalnog okvira**

Aktivnost	Nositelj aktivnosti	Indikatori	Rok
3.1.1. Imenovanje gradskog koordinatora i tima za provedbu aktivnosti iz Akcijskog plana koje se odnose na sprječavanje vandalskog ispisivanja grafita na području Brčko distrikta BiH	Vlada BDBiH, Policija, JP „Komunalno Brčko“, JP „Putevi Brčko“, OCD	Odluka o imenovanju gradskog koordinatora, odluka o imenovanju tima	Najkasnije do srpnja 2019.
3.1.2. Utvrditi nadležnost i formirati tijelo za uklanjanje grafita	Vlada BDBiH, Policija, JP „Komunalno Brčko“, OCD	Utvrdene nadležnosti, formirano tijelo za uklanjanje grafita	Najkasnije do srpnja 2019.
3.1.3 Inicijativa za donošenje posebnog propisa o sprječavanju ispisivanja grafita	Vlada BDBiH, Policija, OCD	Inicijativa usvojena, propis donesen	Do kraja 2019.

Mjera 2. Uspostava baze podataka o grafitima

3.2.1. Izrada dosjea o grafitima	Gradski koordinador, Policija, JP „Komunalno Brčko“, JP „Putevi Brčko“	Uspostavljen dosje	Do srpnja 2019.
3.2.2 Redovito praćenje stanja	Gradski koordinador, Policija, JP „Komunalno Brčko“, JP „Putevi Brčko“	Zaprimljene prijave, zapisnik o uklonjenim grafitima, izvješće o provedenim aktivnostima	Kontinuirano
3.2.3. Osvjetljavanje vanjskih dijelova javnih ustanova i neosvjetljenih dijelova grada i postavljanje nadzornih kamera	Vlada BDBiH, JP „Komunalno Brčko“	Utvrdene krizne točke, osvjetljenje postavljeno u skladu s utvrđenim kriznim točkama, kamere postavljene u skladu s utvrđenim planom	Kontinuirano
3.2.4. Obvezivanje komunalnih službi na prijavljivanje grafita gradskom koordinatoru	JP „Komunalno Brčko“, JP „Putevi Brčko“	Uspostavljen kanal komunikacije za prijavu	Kontinuirano
3.2.5. Informiranje upravnika zgrada i vlasnika o odgovornosti za zgrade	Vlada BDBiH, JP „Komunalno Brčko“	Minimalno jedan sastanak godišnje s predstavnicima gradskih mjesnih zajednica, zapisnik sa sastanka	Kontinuirano
	JP „Komunalno		

3.2.6. Uklanjanje grafita	Brčko“, JP „Putevi Brčko“, OCD	Zapisnik o provedenoj akciji	Kontinuirano
Mjera 3. Sankcioniranje počinitelja			
3.3.1. Sankcioniranje počinitelja (preventivna uloga kazni)	Sud, Tužiteljstvo, Policija	Broj slučajeva pokrenutih pred sudom	Kontinuirano
3.3.2. Potpora pri ujednačavanju sudske prakse	Vlada BDBiH, gradski koordinator, Policija, Sud, Tužiteljstvo, OCD	Održan sastanak svih relevantnih aktera	Do kraja 2019.
3.3.3. Informiranje javnosti o kažnjavanju počiniteljica	Tužiteljstvo, gradski koordinator	Broj izdanih priopćenja	Kontinuirano
Mjera 4. Provedba informativne kampanje			
3.4.1. Provedba ankete o stavovima građana o pisanju grafita na razini gradskih četvrti	Vlada BDBiH, OCD	Anketa provedena	Do kraja 2019.
3.4.2. Edukacije javnosti o grafitima	Vlada BDBiH, Policija, OCD	Provedene minimalno dvije edukacije godišnje, izvješće o provedenim aktivnostima	Kontinuirano
Cilj 4. Unaprjeđenje međukulturnog razumijevanja u lokalnoj zajednici			
Aktivnost	Nositelj aktivnosti	Indikatori za mjerenje uspjeha	Rok
4.1. U sklopu manifestacije „Proljeće u gradu“ održati aktivnosti kojima se promovira kultura različitosti (npr. festival raznolikosti, gastronomski festival itd.)	Odjel za gospodarski razvitak, sport i kulturu, OCD	Održana minimalno jedna aktivnost godišnje, izvješće o provedenim aktivnostima	Kontinuirano svake godine
4.2. U sklopu manifestacije „Savski cvijet“ održati aktivnosti kojima se promovira kultura različitosti (npr. festival raznolikosti, gastronomski festival itd.)	Odjel za gospodarski razvitak, sport i kulturu, OCD	Održana minimalno jedna aktivnost godišnje, izvješće o provedenim aktivnostima	Kontinuirano svake godine
4.3 Izrada murala u gradskoj zoni čiji je cilj da promoviraju kulturne, obrazovne i vrijednosti tolerantnog društva	Odjel za gospodarski razvitak, sport i kulturu	Minimalno jedan mural godišnje izrađen, izvješće o provedenim aktivnostima	Kontinuirano svake godine
4.4. Održavanje javnih manifestacija u kojima se afirmira zdravo funkcioniranje obitelji i moralno-etičke vrijednosti društva	Odjel za gospodarski razvitak, sport i kulturu, OCD	Održana minimalno jedna manifestacija godišnje, izvješće o provedenim aktivnostima	Kontinuirano svake godine
4.5. Kroz djelovanje	Međureligijsko	Najmanje jedna	Kontinuirano

Međureligijskog vijeća osnažiti međureligijski dijalog i ojačati međureligijske sadržaje	vijeće	aktivnost godišnje, izvješće o provedenim aktivnostima	svake godine
Cilj 5. Unaprjeđenje rada s medijima s ciljem kvalitetnijeg prenošenja poruka koje podržavaju društvenu koheziju			
Aktivnost	Nositelj aktivnosti	Indikatori za mjerenje uspjeha	Rok
5.1. Edukacija i bolje upoznavanje medija s problematikom incidenata motiviranih predrasudama	OCD	Održana minimalno jedna radionica za predstavnike medija godišnje, izvješće o provedenim aktivnostima	Kontinuirano svake godine
5.2. Afirmacija širenja pozitivnih priča u medijima s ciljem prevencije neprimjerenog govora i govora mržnje na društvenim mrežama	OCD	Održana minimalno jedna radionica za predstavnike medija godišnje, izvješće o provedenim aktivnostima	Kontinuirano svake godine
Cilj 6. Potpora Akcijskom planu kroz strateško komuniciranje Vlade BDBiH			
Aktivnost	Nositelj aktivnosti	Indikatori za mjerenje uspjeha	Rok
6.1. Potpora Sektora za informiranje Vlade BDBiH u promociji aktivnosti iz AP-a	Sektor za informiranje Vlade BDBiH	Minimalno dvije ključne aktivnosti podržane godišnje	Kontinuirano svake godine
6.2. Dopuniti postojeće elemente o strateškoj komunikaciji Vlade BDBiH posebnim dodatkom koji će u sebi sadržati elemente za promociju društvene kohezije	Sektor za informiranje Vlade BDBiH	Postojeći dokumenti/mehanizmi dopunjeni	Do srpnja 2019. godine
6.3. Izrada promidžbenog videospota o društvenoj koheziji kojim se afirmiraju različitosti Brčko distrikta BiH i identifikacija načina emitiranja u medijima	Sektor za informiranje Vlade BDBiH	Promidžbeni spot izrađen	Do kraja 2019. godine
Cilj 7. Potpora organizacijama civilnog društva u promociji tolerancije i kulture raznolikosti			
Aktivnost	Nositelj aktivnosti	Indikatori za mjerenje uspjeha	Rok
7.1. Nastavak prakse Vlade BDBiH da putem javnog poziva kroz postojeći kriterij financira organizacije civilnog društva u prevenciji incidenata motiviranih predrasudama i promociji tolerancije i kulture različitosti u lokalnoj zajednici	Vlada BDBiH	Javni poziv sa spomenutim kriterijem oglašen	Kontinuirano